

برخی انواع تقلب در فروش برنج

مهرداد مهرپور محمدی

ayandeh.3000@yahoo.com

برنج یکی از محصولات کشاورزی کشور است که در فروش آن پاره ای تقلبات صورت می گیرد. بنا به اطلاعات موجود از جمله دانسته های دست اندرکاران امر، چنین پدیده ای تا پیش از انقلاب 57 مطرح نبوده است و چنانچه تقلبی نیز در امر فروش برنج انجام می پذیرفت، با آن چه در سال های پس از انقلاب روی داده است، به هیچ روی قابل قیاس نیست. در واقع این پدیده را باید از جمله دستاوردهای حکومت ضد انسانی و مافیایی جمهوری اسلامی دانست.

من در این نوشته تعدادی از روش های تقلب که در فروش برنج روی داده است را آورده ام. ممکن است موارد دیگری وجود داشته باشد. در این صورت مطلوب خواهد بود سایر مطلعین دست به قلم ببرند و دانسته های خود را منتشر نمایند.

تقلب های صورت گرفته در فروش برنج را می توان به شرح زیر برشمرد:

1- فروش برنج با استفاده از نام مناطق معروف

قیمت فروش برنج به دست آمده در برخی از مناطق (مانند فریدونکنار در استان مازندران) بیشتر از بهای فروش برنج دیگر مناطق تولید کننده این محصول می باشد، از این رو، برخی، برنج مناطق دیگر (مانند بابل یا آمل) را با نام برنج فریدونکنار و به قیمتی بیش از نرخ واقعی، به فروش می رسانند. در سال های اخیر، برخی دلالان و تجار، برای آن که این تقلب را هر چه بیشتر واقعی جلوه دهند، شالی را از شهرهای دیگر خریداری نموده و به شالیکوبی های فریدونکنار منتقل می نمایند و پس از انجام مراحل شالیکوبی، فروش برنج سفید را در همان شالیکوبی انجام می دهند و در نتیجه خریدار چنین تصور می نماید که برنج متعلق به همان منطقه است.

2- فروش برنج با استفاده از نام فروشندگان معتبر

گاه افرادی پس از خرید مقداری برنج بسته بندی شده از یک تاجر معتبر و خوشنام، برنج های کم بهتری را در همان کیسه ها بسته بندی نموده و به فروش می رسانند. از جمله زمانی در حدود 25 سال پیش، یک تاجر بنام برنج در استان مازندران برایم تعریف نمود که: "مقدار زیادی برنج طارم محلی درجه یک را که در کیسه های بیست کیلوگرمی بسته بندی کرده بودم، به فردی فروختم. بعد آگاه شدم که خریدار کیسه ها را باز نموده و برنج ها را در مازندران فروخته است. سپس برنج کم بهتری را تهیه و در کیسه هایی که نشان شالیکوبی مرا داشت، گنجانده و آن ها را به شهر مشهد برده و در آن جا به عنوان برنج مرغوبی که من تهیه و بسته بندی نموده بودم، فروخته است."

3- مخلوط نمودن برنج پرمحصول و کم ارزش با برنج مرغوب و گرانبها

این تقاب رایجترین و گسترده ترین نوع تقاب در بازار برنج است که در رسانه ها هم بسیار مطرح شده و مردم زیادی نیز در مقام خریدار آن را تجربه نموده اند. در این روش یک برنج مرغوب و گران (همچون برنج طارم محلی مازندران) را با یک رقم دیگر برنج که از ارزش کمتری برخوردار است (مانند برنج رقم خزر) مخلوط می کنند و توده مخلوط شده را به عنوان برنج پر ارزش (در این جا طارم محلی) می فروشند. متقلبین برای عمل مخلوط نمودن برنج ها، دو رقم برنج برمی گزینند که از نظر ظاهری دارای شباهت هایی با هم باشند و به ویژه در بازارهای خارج استان و منطقه برنج خیز و برای مصرف کننده ناآشنا به مشخصات ارقام، قابل تشخیص نباشد (مانند طارم و خزر). در طول زمان و با فاش شدن فریبکاری برخی فروشندگان، کسانی که با عطر و بوی برنج (رقم طارم) آشنایی داشتند، هنگام خرید و یا امتحان برنج، مثنی برنج برمی داشتند و با دمیدن در آن و استشمام بوی برنج، تا حدودی متوجه خلوص و یا عدم خلوص برنج می شدند. اما متقلبین برای این اقدام نیز چاره ای اندیشیدند. آنان مقداری نیمدانه برنج طارم محلی را آرد می کردند و در توده مخلوط شده می پاشیدند تا به هنگام بوییدن برنج، عطر و بوی طارم محلی به مشام برسد.

4- فروش برنج برداشت نخست به جای برنج "رتون"

"رتون" به مفهوم برداشت دوباره برنج از شالی زار است که از پرورش دوباره ساقه های برنج (پس از برداشت محصول اول) به دست می آید. کیفیت برنج رتون از کیفیت برنج برداشت اول بهتر است زیرا از جمله در پرورش آن از سموم استفاده نمی گردد. همچنین، بسیاری بر این باورند که برنج "رتون" طعم و پخت بهتری نسبت به برنج برداشت نخست دارد و به اصطلاح، خوش خوراک تر است. تعدادی از تولید کنندگان رتون مشتریان خاصی دارند که سفارش برنج مورد نیاز را از پیش به آنان داده اند. قیمت برنج رتون بیشتر از برنج کشت اصلی است و از این رو، افرادی (به طور معمول از فروشندگان و نه کشاورزان) وجود دارند که برنج برداشت نخست را به جای برنج رتون به متقاضی می فروشند.

5- فروش برنج معمولی به جای برنج درجه یک

در تبدیل شالی به برنج سفید؛ برنج سالم (دانه کامل)، برنج دانه شکسته و خرده و سبوس تولید می شود. با الک نمودن برنج سفید، خرده های آن را جدا می نمایند. برنج به دست آمده دارای مقداری دانه های شکسته است که برای به دست آوردن برنج درجه یک و ممتاز، به ترتیب، یک بار و دو بار دیگر برنج را الک می کنند که به آن برنج دو الکه و سه الکه هم می گویند و بدیهی است که قیمت این برنج ها بیشتر است. برخی مصرف کنندگان فقط خواهان چنین برنج هایی هستند و این امر زمینه سوءاستفاده برخی فروشندگان برنج را فراهم می آورد که گاه برنج درجه دو را به جای برنج درجه یک می فروشند.

6- فروش برنج معمولی (سمپاشی شده) به جای برنج ارگانیک

برنجی که بدون بهره گیری از سموم شیمیایی آفت کش تولید شده باشد، برنج ارگانیک و سالم نامیده می شود. از آن جایی که مصرف بی رویه سموم شیمیایی در سال های پس از انقلاب، سبب بروز عوارض و بیماری های مختلف از جمله انواعی از سرطان در جامعه گردید، مصرف محصولات ارگانیک مانند برنج، مورد توجه قرار گرفت. به علت آن که قیمت این برنج بیشتر از برنج معمولی است، گاه برخی فروشندگان برنج معمولی را به جای برنج سالم و ارگانیک می فروشند.

7- دودی نمودن برنج های بسیار کهنه و فروش آن ها

چنانچه برنج به مصرف نرسد و بیش از حد بماند، دچار تغییرات نامطلوبی در رنگ و طعم می گردد که طبعاً مورد پذیرش خریدار نخواهد بود. از این رو برخی با دود دادن این برنج ها، اقدام به ایجاد تغییر در شرایط برنج های مانده می کنند و سپس آن را به عنوان برنج دودی به فروش می رسانند.

تقلب در زمره تخلفاتی است که می بایست توسط دستگاه های نظارتی حکومتی همچون سازمان حمایت از مصرف کنندگان و سازمان تعزیرات حکومتی، پیگیری و با آن برخورد گردد اما نظارتی بر عملکرد کسانی که اقدام به چنین تقلباتی می کنند، وجود ندارد و برخوردی با متخلفین صورت نمی گیرد. به این علت نه تنها از حجم تخلفات کاسته نمی شود، بلکه تقلب روند رو به رشدی دارد. تعداد زیادی از تجار عمده و دلالان بزرگ برنج در مناطق برنج خیز شمال، روابط بسیار خوبی با روحانیون با نفوذ آن مناطق و مقام های اداری و ... حکومت ضد انسانی جمهوری اسلامی دارند که سبب مصونیت متخلفین در برابر هر گونه برخورد احتمالی می گردد. در این میان حقوق مصرف کنندگان به راحتی پایمال می شود و هیچ مرجعی پاسخگوی سلامتی، هزینه و اعتماد از دست رفته آنان نیست. همچنین، این امر از جمله انگیزه های مصرف کنندگان مغیون برای رویگردانی از خرید برنج ایرانی، و اقدام به خرید انواع برنج های وارداتی بوده است و خواهد بود.